

Memia paucs daners per proteger meglier las muntaneras

La regenza pren posiziun tar l'incumbensa parlamentara da deputà Gian Michel (pbd Schons)

DA MARTIN CABALZAR

■ Il chantun Grischun sto impunder daplì daners per proteger las muntaneras dals animals da rapina grondas, sco l'urs, il luf e luf-tscherver. Quai conceda la regenza en sia resposta ad ina incumbensa parlamentara da deputà Gian Michel (pbd Schons). Sco quai che Gian Michel motivescha sia intervenziun han ins constatà ils ultims onns in augment massiv da l'immigraziun d'animals da rapina grondas, en spezial da l'urs, dal luf e dal luf-tscherver. Entant ch'il luf tscherver na chaschunia nagins problems, fetschian ils urs ed ils lufs grondas problems als possessurs d'animals da niz, a las vischnancas ed a la populaziun pertutgada, constatescha Gian Michel.

Ina gronda sfida per l'agricultura

Suenter che ina entira rotscha da lufs è sa furmada al Calanda stettia cunzunt l'agricultura davant ina sfida dal tuttafatg nova. Nagin na sappia co che la rotscha lufs vegnia a sa cumportar la proxima stad. Probabel na sajan betg mo il muvel manidel, mabain era vadels e vatgas-mamma betg schanegiads d'attatgas da lufs, prognostitgescha Michel. Uschia saja l'utilisaziun agricola tradiziunala da pastgiras e d'alps periclitada u mo pli pussaivla cun grondas custs persunals e finanziaals.

Efficacità da la protecziun da muntaneras è dispitaivla

Sco quai che Michel constatescha è l'efficacità da la protecziun da muntaneras messa en dumonda, e quai malgrà las experiencias da plirs onns. «Ins ha betg pudì impedir dal tuttafatg che animals da niz èn vegnids stgarpads», punctuescha Michel. Incidentes tranter chauns da protecziun da muntanera e viandants sajan in indizi ch'i dettia mancanzas en la tra-

Betg mo passa 60 deputads, mabain era la regenza, han sustegnì l'incumbensa parlamentara da deputà Gian Michel (pbd Schons).

FOTO Y. BÜRKL

tga dals chauns da protecziun. Mo in clera structuraziun da la protecziun da muntaneras possia impedir ulteriurs regress e donns, scriva Michel. Per motivs raschunavels stoppia la protecziun da muntaneras vegnir concepida independentamain dal «Concept luf Svizra» per che l'agricultura possia prender a mauns baud avunda eventualas adattaziuns. «Senza in proceder coordinà, concentrà e planisà en moda cumplexiva restan ils meds finanziaals che ins ha investì fin ussa senza effect», scriva Gian Michel.

Er influenza sin las vischnancas

Era per las vischnancas hajan ils ani-

mals da rapina grondas consequenzas finanziaals e logisticas, manaja Michel. Mantuns da cumpost che èn vegnids propagads da las vischnancas èn uss in invitaziun als animals selvadis da sa servir.

Uschia stoppia l'entir concept da rument vegnir reponderà ed adattà. La populaziun stoppia vegnir infurmada a moda preventiva e coordinada davart ina vita cun animals da rapina grondas, pretenda Gian Michel. Perquai saja igl urgentamain necessari d'instradar tschertas mesiras da prevenziun ed ils custs resultonts saja da vegnir surpigliads dal maun public.

ras che permettian d'eliminar las mancanzas actualas. Tut en tut quintan ins cun custs da radund 380 000 francs. Il chantun stoppia surpigliar custs restonts da var 200 000 francs. Betg resguardads en quest import èn ils custs supplementars generals che la preschientscha dals animals da rapina ha chaschunà per ils pertutgads.

Prevenziun sto vegnir intensivada

Tut ils involvids èn ussa vegnids a la conclusiun che las mesiras da prevenziun èn da gronda impurtanza e ston vegnir intensivadas. «Las mesiras da prevenziun han la finamira d'evitar donns e da tegnaai davent l'urs uschè bain sco pussaivel dals umans e dals abitadis. Confederaziun, chantun e vischnancas stoppian en quest cas prender mesiras da prevenziun praticas. Ina prevenziun generala per l'entir territori duai vegnir prida en mira, dentant betg realisada per il mument. «Ultra da quai dovri dentant er l'acceptanza da la populaziun en ils territoris nua che l'urs viva – collià cun quai – la voluntad da realisaziun e mesiras preventivas.

Primarmain in'incumbensa federala

La regenza grischuna è da l'avis ch'il tema «animals da rapina grondas», ed uschia era la prevenziun che stat en connex cun quest tema, è en emprima lingia in'incumbensa federala. En consequenza da la moziun Hassler saja il cussegl federal vegnì incumbensà d'elavurar in rapport davart las soluziuns per finanziaar a pli lunga vista las mesiras per proteger las muntaneras sco er da procurar per lur basas giuridicas. Il rapport na saja anc betg avant maun. Il chantun vegnia er vinavant a far tut il pussaivel e s'engaschar per che la confederaziun mettia er a disposiziun ils meds finanziaals necessari per ademplir questa incumbensa

Situaziun nuncuntentavla

Era la regenza conceda che la situaziun da la protecziun da muntaneras saja fitg nuncuntentavla per ils circuls pertutgads e ch'il basegn per mesiras adattadas ed il sistem professiunal saja grond. La regenza è era da l'avis che las mesiras previdas en il concept dal chantun na bastian betg. Damai ch'ins na dastga betg quintar en il mument cun ulteriuras mesiras da la confederaziun stoppia il chantun prender sez mesiras da meglierar la situaziun.

Il chantun haja laschè far vers la fin da 2012 in'expertisa per examinar la problematica dals chauns da protecziun da muntaneras e proponer differentas mesi-